

בס"ד. שיחת ש"פ ויקרא, ה' ניסן ה'תשמ"ז.

בלתי מוגה

א. לכל לראש יש להתחיל בענין השייך לתפלות הסמוכות להתוועדות — שחרית ומוסף שלפני ההתוועדות, ומנחה שלאחרי ההתוועדות:

תפלת "אב הרחמים" בין שחרית למוסף, ותפלת "צדקתך צדק" במנחה — אין אומרים בשבת שחל ביום שאין אומרים בו תחנון¹. כלומר, גם בשבתות אלו נעשית הפעולה הקשורה עם התפלות שהם בדוגמת הענין דתחנון, ואדרבה, מכיון שפעולה זו נעשית מצד מעלת היום, ללא צורך בתפלת בן-אדם, הרי זה באופן נעלה יותר, עד לתכלית השלימות.

וכמו כן ביום הש"ק זה, שאין אומרים בו תפלות אלו — כפס"ד אדמו"ר הזקן בשו"ע² "נוהגין במדינות אלו שבכל חודש ניסן א"א תחנון . . ולא צו"ץ שבמנחה בשבת . . (וה"ה שא"א א"ה) . . וסמכו על מה שאמרו חכמים שבא בניסן התחילו הנשיאים להקריב את קרבניהם לחנוכת המזבח נשיא א' ליום עד י"ג ניסן, וכל נשיא ביום שהקריב קרבנו הי' יום טוב שלו, וערב פסח הוא יו"ט לכל ישראל שהיו מקריבין הפסח, ואין כאן פנוי אלא יום י"ג שלא הי' בו יו"ט, ואח"כ ח' ימי הפסח הם ימים טובים, א"כ יצא רוב החודש בקדושה, לפיכך נוהגין לעשות כולו קודש כעין יו"ט כו".

וכן כותב רבינו הזקן בסידורו³, הוזה לכל נפש, בנוגע לימים שאין אומרים בהם תחנון — "כל חודש ניסן",

[ולהעיר, שאף שבסידור מקדים "מנהג ספרד" — הרי, מכיון שכתבת הסידור היתה לכל לראש עבור ההולכים בדרכיו, שהיו דרים (ברובם) במדינתו כו', ורק אח"כ התפרסם הסידור בכל שאר המדינות, בכל קצוי תבל, בהכרח לומר שבכתבו "מנהג ספרד", אין כוונתו למעט שענין זה אינו שייך אלא להנהיגים במנהג ספרד, אלא אדרבה — ענין של הוספה ועילוי כו', ואכ"מ]. ומכיון שאין אומרים בו תחנון, אין אומרים בשבתות שבו "אב הרחמים" ו"צדקתך צדק". כמ"ש רבינו הזקן בסידורו.

ב. והנה, עצם המנהג שאין אומרים תחנון (וכן א"ה וצו"ץ בשבת) בי"ב ימים ראשונים דחודש ניסן מצד קרבנות הנשיאים — מורה על תוקף הפעולה דקרבנות הנשיאים:

קרבנות הנשיאים הו"ע חד-פעמי שהי' אך ורק בחנוכת המזבח כשהוקם

(1) שו"ע אדה"ז אורח ה' שבת סו"ס רפד, וסו"ס רצב. (2) אורח ה' פסח פתכ"ט ס"ח"ט. (3) לפני למנצח גר' יענר".

המשכן, לפני בית ראשון וכו', ומאז לא מצינו דוגמתו במשך כל הדורות שלאח"ז, ואעפ"כ, בענין זה קבעו זכר עד סוף כל הדורות — שמידי שנה בשנה אין אומרים תחנון בימים אלו, מצד היו"ט של הנשיא שהקריב בו ביום בעת חנוכת המזבח.

ולאידך, ישנם ענינים רבים שהיו באופן תמידי (לא רק באופן חד-פעמי) שלא קבעו להם זכר לכל הדורות, שכן, רק בענינים אחדים קבעו חיוב של זכר, כמו: "זכר ליציאת מצרים", או דברים שקבעום כזכר למקדש — שלא בערך לגבי ריבוי הענינים שהיו באופן תמידי, שלא נקבע להם זכר.

ומזה מובן גודל ותוקף הפעולה דקרבת הנשיאים — שלמרות היותו ענין חד-פעמי, מ"מ, נקבע זכר לכל הדורות, שאין אומרים תחנון בימים אלו, ולא עוד, אלא שכתוצאה מזה נפעל גם בנוגע לכל חודש ניסן, ש"נוהגין לעשות כולו קודש כעין י"ט", מצד הפעולה דקרבת הנשיאים.

ובטעם הדבר יש לומר — מכיון שקרבת הנשיאים הו"ע דחנוכת המזבח, שזהו היסוד לכללות ענין עבודתם של ישראל במשך כל הדורות בגילוי והמשכת אלקות, שזהו"ע ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁴.

ג. ויש להוסיף, שהפעולה דהקרבת הנשיאים מתבטאת לא רק בזכר דאי-אמירת תחנון (כולל הענין החיובי שנפעל מצד מעלת היום, כנ"ל), אלא גם במנהג "לקרות פ' הנשיא שהקריב בו ביום"⁵.

ועוד ענין בזה — בנוגע ל"יהי רצון" שאומרים אחר אמירת הנשיאים: "יהי רצון מלפניך כו' שבאם אני עבדך משבט (פלוגי) שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום, אזי יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט, להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך כל ימי חיי, אני זרעי זרע זרעי מעתה ועד עולם אמן".

ונקודת הענין — תפלה ובקשה על דבר הכי נעלה, שלא מצינו דוגמתו בשאר תפלות:

(א) "יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות הכלולות בקדושת זה השבט",

(ב) לא רק כל הניצוצין וכל האורות דשבט אחד, אלא גם כל הניצוצין וכל האורות דכל השבטים — דמכיון שמתפללים תפלה זו בכל י"ב הימים דקרבת הנשיאים, נמצא, שתוכן הבקשה היא בנוגע להארת כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות דכל י"ב השבטים, הכוללים את כל ניצוצות הקדושה שבכל הבריאה כולה, שכן, תכלית ומטרת הבריאה כולה היא "בשכיל ישראל".

(4) תרומה כה, ח. וראה ד"ה באתי לגני השי"ת בתחלתו. (5) ש"ע אדה"ו שם סט"ו.

ובמילא, כל ניצוצות הקדושה שייכים לישראל, "גוי קדוש"⁶.

(ג) "יאירו נא עלי כל ניצוצין קדישין כו'" — באופן של גילוי,

(ד) ועד שיפעל גם בנוגע לעבודה בפועל — "להבין ולהשכיל בתורתך וביראתך לעשות רצונך", שזהו כללות "מעשינו ועבודתינו"⁷, הן בעניני תורה ומצוותי, והן בעניני הרשות, "כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁸ ו"בכל דרכיך דעה"⁹, שכן, בכל רגע שקיימת מציאותו צריך לשמש את קונו, "אני נבראתי לשמש את קוני"¹⁰,

(ה) ובאופן דפעולה נצחית — "כל ימי חיי אני זרע וזרע זרע מעתה ועד עולם",

(ו) ומסיימים — "אמן", שענינו לאמת את הדבר באופן של קיום ותוקף¹¹, ע"ד ובדוגמת נצחון המלחמה ע"י הגיבורים¹².

והפלא הכי גדול — שתפלה ובקשה זו, על ענין הכי נעלה, נאמרת לא רק ע"י יחידים-סגולה, או רבים-סגולה, כלומר, יהודים בעלי מעלה מיוחדת כו', אלא, כפי שנקבע ב"מנהג ישראל תורה היא"¹³ שכאו"א מישראל, יהי מי שיהי, אומר תפלה ובקשה הכי נעלית זו!

ומכיון ש"תורת-אמת" ("מנהג ישראל תורה היא") קובעת שכאו"א מישראל צריך לומר תפלה ובקשה זו, ועד שיש בה העילוי דתפלת הציבור, שאינה נמאסת, ח"ו, "הן א-ל כביר ולא ימאס"¹⁴, אלא מתקבלת ופועלת פעולתה כו' — הרי מובן, שקיומה של תפלה זו שייך ואפשרי בדרך הטבע (שהרי אין מתפללין על מעשה נסים¹⁵) אצל כאו"א מישראל גם בחושך כפול ומכופל דומן הגלות.

ומזה מובן גדול העילוי דקרבנות הנשיאים — שפעולתם החד-פעמית מאפשרת שיאירו על כאו"א מישראל כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות דכל י"ב השבטים, גוי קדוש, ויפעלו בנוגע לעבודתו בתורה וביראה ובקיום רצונו ית'!

ד. ועוד ענין בזה — בנוגע ליום השבת שבי"ב ימים ראשונים דניסן שבהם הקריבו קרבנות הנשיאים:

יום השבת דקרבנות הנשיאים פועל ומשפיע על שאר הימים דקרבנות הנשיאים — הן בנוגע לימים שלפנ"ז, שעלייתם ושלמותם, באופן

(6) יתרו יט, ו. (7) לשון אדה"ז בתניא רפלי"ו. (8) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. (9) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם. שו"ע אדה"ז אור"ח סקני"ו סי"ב. (10) משנה ובריתא סוף מס' קידושין. (11) ראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ. (12) ראה ברכות נג, ב. נזיר בסופה. (13) ראה תר"ה נפסל — מנחות כ, ב. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 56 הערה 2. וש"נ. (14) איוב לו, ה. וראה שו"ע אדה"ז אור"ח רסני"ב, ווסטק"א. (15) ראה ברכות נד, א. שם ס, א. רמב"ם הל' ברכות פ"י הכ"ב.

ד"ויכולו"¹⁶, כליון ותענוג¹⁷, נעשית ביום השבת, והן בנוגע לימים שלאח"ז, שמתברכים מיום השבת. "מיני" מתברכין כולהו יומין"¹⁸.

ומזה מוכן, שכל האמור לעיל בנוגע לפעולה דקרבנות הנשיאים, כמבואר בנוסח ה"יהי רצון" — הרי זה בהדגשה יתירה ביום השבת, הכולל את הקרבנות דכל הנשיאים.

ה. ומזה באים לקיומה של התפלה העיקרית שאומרים כמה פעמים ביום, לפני ולאחרי ה"יהי רצון" דאמירת הנשיאים — התפלה על הגאולה, "ותחזינה עינינו כשוכך לציון ברחמים", שבודאי ובודאי מתקיימת גם תפלה זו תיכף ומיד, ובפרט כשנמצאים בחודש ניסן, "חודש של גאולה, שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל, שנאמר¹⁹ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"²⁰.

ובפשטות — שתיכף ומיד יוצאים כל בני" מהגלות, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"²¹, "קהל גדול ישוּבו הנה"²² — לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש.

וברך ממילא, הרי, כבוא חג הפסח דשנה זו, שנת תשמ"ז — "נאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון"²³.

וכל זה — במהרה בימינו ממש, ובלשון המכילתא²⁴ "לא עיכבן המקום כהרף עין", ולא עוד, אלא שענין זה הובא גם בפירוש רש"י על התורה²⁵, "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"²⁶, היינו, ש"לא עיכבן המקום כהרף עין" כפשוטו ממש, ובאופן ד"אמן", "נצוהי"א"²⁷, ומחוץ שמחה וטוב לכב.

* * *

ו. בהמשך להאמור לעיל כמעלת קרבנות הנשיאים המודגשת בנוסח ה"יהי רצון", שאצל כאו"א מישראל שייך שיאירו אצלו כל ניצוצין קדישין דכל י"ב השבטים — נשאלת לכאורה שאלה פשוטה:

נוסח התפלה הוא: "באם אני עבדך משבט פלוני . . . אזי יאירו נא עלי כו", כלומר, שגילוי הניצוצין קדישין והאורות הקדושות דזה השבט אינו אלא באם הוא שייך לשבט זה, משא"כ אם הוא משבט אחר, אינו מקבל, לכאורה, את הניצוצין והאורות דשבט זה, ומכיון שכן, נמצא, שמקבל רק את הניצוצין והאורות דשבט אחד בלבד, השבט שלו — דלא כהאמור לעיל שכאו"א

16) בראשית ב. א. וראה לקרית בהר מא, א. ובכ"מ. 17) ראה אה"ת להצ"צ עה"פ. ועוד. 18) זח"ב סג, ב. פח, א. 19) מיכה ז, טו. 20) שמור' פט"ו, יא. 21) בא יו"ד, ט. 22) ירמ' לא, ז. 23) נוסח ברכת "אשר נאלנו" בהגש"פ, מפסחים קטו, ב. 24) בא יב, מא, שם, מב. 25) שם, מא. 26) פרשי' בראשית ג, ח. ועד"ז בכ"מ. 27) ראה ויק'ד פכ"ד ג, פ"ל, ב.

מישראל יכול לקבל את כל הניצוצין והאורות דכל י"ב השבטים?!

ומכאן באים לשאלה נוספת: היתכן שבין י"ב הפעמים דאמירת ה"יהי רצון", יש רק פעם אחת ויחידה שתפלה זו היא בהתאם לאמיתתם של דברים — אך ורק ביום שבו קורין פרשת הנשיא דשבט שלו — ואילו שאר י"א פעמים דאמירת ה"יהי רצון", בודאי אינם בהתאם לאמיתתם של דברים, מכיון שכאו"א מישראל אינו שייך כי אם לשבט אחד בלבד?!

ז. ויובן ע"פ הביאור בהוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לגיסו הרמ"ה הכהן (בעל אחרותו, בתו של אדמו"ר מהר"ש) לומר ה"יהי רצון" שאחר הנשיא, באמרו, שאפילו כהן ולוי צריכים לאמרו, כי זה שייך לעיבור²⁸. ובהקדמה — שעיקר הקושיא בנוגע לאמירת ה"יהי רצון" היא בנוגע לכהן ולוי:

בנוגע לישראלים — מכיון שאינם יודעים לאיזה שבט שייכים הם, יש מקום לתפלה "באם אני עבדך משבט פלוני שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום"; כל השאלה היא, איפוא, מצד אמיתתם של דברים, כלומר, היתכן ש"א פעמים (מלבד פעם אחת ויחידה) תהי' אמירת תפלה זו באופן שאינו בהתאם לאמיתתם של דברים, מכיון שאינו שייך לכל י"א שבטים הנ"ל.

אמנם, בנוגע לכהן ולוי — הרי, מכיון שחייבתו תורה לישא את כפיו, ואם אינו עולה לדוכן "הרי זה כעובר על שלש עשה" (אם כי "ביטל מצות עשה אחת")²⁹, אע"פ ש"זר שנשא את כפיו . . עובר בעשה"³⁰, וכמו כן בנוגע לאמירת הברכה, שספק ברכות להקל משום חשש ברכה לבטלה³¹ — נמצא, שתורת-אמת קובעת שהוא כהן. ועד"ז בנוגע ללוי — שרק הוא יצק מים על ידי הכהן לפני שנושא אל כפיו³², ולא ישראל סתם (אא"כ בכור, "ואם אין שם לוי יצוק בכור פטר רחם"³²), היינו, ש"תורת-אמת" קובעת שהוא לוי.

ומכיון שכן, הרי, כהן ולוי אינם יכולים לומר כלל "באם אני עבדך משבט פלוני" (לא רק ש"א פעמים אין תפלה זו מכוונת לאמיתתם של דברים, כבישראלים), מכיון שתורת-אמת קובעת שהם משבט לוי, שלא נזכר כלל בין י"ב הנשיאים?!

והביאור כזה — כדברי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע — שאמירת ה"יהי רצון" שייכת לעיבור, כלומר, גם כהן ולוי שהוא משבט לוי, יכול לומר "באם אני עבדך משבט פלוני", מכיון שיחכן שיהי' בו גם משבט פלוני בכחינת עיבור³³.

28 "היום יום" א' ניסן, ר"ח. 29 רמב"ם הל' נשיאת כפים בסופו. שו"ע אדה"ז או"ח הל' נשיאת כפים סקכ"ח ס"ג. 30 שו"ע אדה"ז שם ס"ב. 31 לשון אדה"ז באנה"ת פי"א. וראה אנציק' תלמודית ע' ברכות ע' דש ואילך. וש"נ. 32 שו"ע אדה"ז שם ס"י. 33 ראה תניא ספי"ד.

ועפ"ז מתורצת גם השאלה בנוגע לישראלים — שאין זה באופן שי"א פעמים נאמרת תפלה זו באופן שמושלל לגמרי מצד אמיתתם של דברים, שכן, גם מי שהוא משבט פלוני, שייך שיהי' בו גם משבט אחר בכחינת עיבור (או גלגול כו'), ולא רק משבט אחד נוסף, אלא גם מכמה שבטים, עד ששייך שיהי' בו מכל י"ב השבטים.

ועפ"ז אתי שפיר האמור לעיל שאצל כאו"א מישראל שייך שיאירו כל ניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות דכל י"ב השבטים.

ונוסף לזה, ישנו הענין דהתכללות השבטים זה מזה, שלכן, יש לכאו"א מישראל שייכות וודאית (לא רק מצד אפשרות של עיבור) לכל י"ב השבטים. אלא שאעפ"כ אומרים "באם אני עבדך משבט פלוני" — שאז, שייכותו לניצוצין והאורות דשבט זה היא ביתר שאת וביתר עוז מאשר מצד התכללות השבטים, כפשוט³⁴.

ח. ויש להוסיף בזה, שכן הוא גם בנוגע לניצוצין והאורות דשבט לוי, שלא הקריב בין הנשיאים:

ובהקדים — שלא יתכן לומר שיאירו כל הניצוצין קדישין וכל האורות הקדושות דכל י"ב השבטים, ולא יאירו, ח"ו, הניצוצין והאורות דשבט לוי, המובחר שבשבטים!

ויש לומר הביאור בזה³⁵:

ענינו של שבט לוי הוא — "נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל וגו'"³⁶, ה' פעמים בני" נאמר בפסוק, כנגד ה' סוגים כלליים דבני, כמ"ש בעל הטורים.

ונמצא, שכללות העבודה דכל י"ב השבטים, ובנדו"ד, קרבנות י"ב הנשיאים — נעשית ע"י שבט לוי, "כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם", כולל גם "ישראל במעמדם" — לא מצד שייכותם לשבט פלוני, כי אם, בתור "אנשי מעמד", "שלוחי כל ישראל לעמוד על הקרבנות"³⁷.

[ולהעיר, שכשם שאצל ישראלים ישנו מצב ד"ישראל במעמדם", שעל ידם נעשית ההקרבה כו' — כמו כן לאידך גיסא, שגם אצל כהנים ולוים ישנו מצב שהם בעלי הקרבן, וההקרבה נעשית ע"י אחרים, כולל "ישראל במעמדם"].

ועפ"ז מוכן שבניצוצין קדישין והאורות הקדושות די"ב השבטים נכללים גם הניצוצין והאורות דשבט לוי — מכיון שכל ענינו של שבט לוי הוא "נתונים

(34) ראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 59 הערה 51. (35) לשלימות הענין — ראה גם התורהדורות חשמ"ה ח"ג ע' 1760. (36) בהצלות ח, יט. (37) רמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ו.

גו' מתוך בני ישראל גו'".

ט. והנה, נוסף על האמור לעיל אודות כללות הענין דאמירת הנשיאים והיה"ר כו', ישנו גם ענינו הפרטי של הנשיא המקריב ביום זה, ובנדו"ד, חמישי בניסן, קרבנו של הנשיא דשבת שמעון.

ובהקדמה:

אע"פ שנתבאר לעיל שאצל כאו"א מישראל שייך שיאירו כל הניצוצין וכל האורות דכל שבטי ישראל, "גוי קדוש" — הרי, מובן וגם פשוט, שביום מסויים זה מודגשת הארת הניצוצין והאורות דשבת המקריב בו כיום, ובנדו"ד, "כאם אני עבדך משבט שמעון שקראתי בתורתך פרשה של הנשיא היום וכו'".

והענין בזה — ע"פ הידוע³⁸ בביאור מארז"ל³⁹ "אכוך כמאי הוי זהיר טפיי", שלכל נשמה יש מצוה פרטית, עבודה פרטית, כוונה ושליחות פרטית כו', שנעשית "שער" — "זה⁴⁰ השער לה' צדיקים (ועמך כולם צדיקים"⁴¹) יבואו בו"⁴² — לכל שאר עניני העבודה, שכולם מאירים ע"י המצוה הפרטית שבה "זהיר טפיי", "זהיר" גם מלשון זוהר ואור⁴³. ומזה מובן גם בענינו, שהארת הניצוצין והאורות של הנשיא המקריב ביום זה, נעשית "שער" לכל הניצוצין והאורות דכל השבטים (וכן בנוגע לכל שאר עניני העבודה), שענינו — לא רק כבחינת "מראה מקום" בלבד, כי אם, שבענין זה צריכה להיות עיקר העבודה, "זהיר טפיי" כפשוטו.

ובהתאם לכך, יש להתעכב על ענינו המיוחד של השבט שהנשיא שלו הקריב בחמישי בניסן — שבת שמעון — כדי ללמוד מזה הוראה בעבודת כאו"א מישראל, כדלקמן.

י. ובהקדמה — שיש לבאר זאת באופן המובן בפשטות לכאו"א מישראל, כולל קטנים, "בן חמש שנים למקרא"⁴⁴, וילדה — עוד לפני גיל חמש, שהרי "בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש"⁴⁵, לא רק בהגיעה לגיל י"ב שנה, אלא גם בקטנותה, ואדרבה, מכיון שלפנ"ז ניתנה בה בינה יתירה, לכן, חייבת כמצוות בהגיעה לגיל י"ב שנה.

ובהתאם לכך, יש לחפש זאת בחלק התורה השייך להבנה והשגה דכאו"א מישראל, למגדול ועד קטן.

וב' אופנים בזה: (א) כפסק הלכה, כלשון ברורה וצחה, שלא שייך בזה פירושים כו', (ב) בפשטות הכתובים, פשוטו של מקרא, לימוד השייך לכאו"א מישראל, החל מ"בן חמש שנים למקרא", כדלקמן.

38) סה"ש היש"ת ע' 22. ועוד. 39) שבת ק"ח, סע"ב. 40) תהלים ק"ח, כ. 41) ישע"ס, כא. 42) ראה וח"א ז, ב ואל"ך. 43) סה"מ תשי"ח ע' 240. ועוד. 44) אבות ספ"ה. 45) נדה מה, ב.

יא. וכפרטיות יותר — בנוגע לב' האופנים שבהם ניתן למצוא ביאור המובן בפשטות לכאו"א, מגדול ועד קטן:

בנוגע לפסק הלכה (אופן הא') — הדוגמא לכך היא מספרו של הרמב"ם, הלכות פסוקות, "בלשון ברורה ודרך קצרה... שיהיו כל הדינין גלויין לקטן ולגדול" (כמ"ש בהקדמתו לספרו).

ומטעם זה כתב הרמב"ם בספרו רק הלכות פסוקות, ללא טעמי ההלכות, ואפילו ללא ציון המקורות לפסקי ההלכות — מכיון שבאופן כזה ה' מקום לחילוקי דרגות באופן הלימוד דקטן וגדול, דבר שאינו בהתאם למטרת הספר, "משנה תורה", משנה לתורה שבכתב ("לפי שאדם קורא בתושב"כ תחלה ואח"כ קורא בזה ויודע ממנו תושבע"פ כולה ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם"⁴⁶), תורת משה בן מיימון, כתורת משה בן עמרם, השייכת לכאו"א מישראל, "לקטן ולגדול".

[ולהעיר:

בא' מתשובותיו⁴⁷ כתב הרמב"ם ששאלו אצלו בנוגע להלכה מסויימת "באי זה מקום נאמרו דברים אלו", והשיב, שנאמר במקום פלוני, ולא נמצא שם, עד שנזכר שהמקור הוא במקום אחר, ומסיים, "ועל זה אני מצטער הרבה... נחמתי שלא חברתי עם חבר זה ענין שאני אומר לך, וכדעתי אם גוזר השם יתברך שאעשנו... שכל הלכה שאינה במקומה באותו ענין, אודיע מקומה כו".

אבל: נוסף לכך שבהשגחה פרטית (השגחה שישנה על כל דבר שבעולם⁴⁸, ועאכו"כ בנוגע לעניני התורה) נכתב ונתפרסם חיבורו של הרמב"ם ללא ציוני המקורות, הרי, לאחרי סיום חיבורו ה' לו שהות זמן להשלים ולהוסיף גם את ציוני המקורות לפסקי ההלכות — שכן, לאחרי סיום חיבורו חי עוד כו"כ שנים (דלא כמשה רבינו שסיים את כתיבת התורה, ח' פסוקים האחרונים, ביום שבו מלאו ימיו ושנותיו⁴⁹), כך, שהי' יכול לסיים מלאכה זו כמשך זמן קצר — שלא בערך לגבי זמן מלאכת עריכת החיבור, עיי"ז ש"בנותי ככל אלו הספרים וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים"⁴⁶ (לאחרי בירור וליבון הסוגיות כו'), שנמשכה עשר שנים (כמ"ש הרמב"ם⁵⁰), שכן, מלאכת ציוני המקורות בלבד קלה הרבה יותר מאשר בירור וליבון פסקי ההלכות, כמוכּן וגם פשוט.

ואעפ"כ, בנוגע לפועל לא הוסיף הרמב"ם להשלים את ציוני המקורות, דיש לומר טעם הדבר — כאמור, בהתאם לתוכן החיבור, "משנה תורה", כמו תושב"כ, השייכת לכאו"א מישראל, "לקטן ולגדול".

(46) הקדמת ספר הי"ד. (47) שו"ת הרמב"ם לפס"א סק"מ. (48) ראה בארוכה כש"ט הוספות סק"ט אילך. וש"נ. (49) ראה ב"ב טו. א. פרש"י ברכה לז, ה. (50) שו"ת הרמב"ם לפס"א סמ"ט.

וכנוגע לפשטות הכתובים (אופן הבי') — פירוש רש"י, "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא", ולפעמים, פשט שקודם גם לפירוש רש"י (כדלקמן סי"ג).

ובנדו"ד, ענינו המיוחד של שבט שמעון — יש למצוא בפשוטם של כתובים (כאופן הבי'), כדלקמן.

יב. ענינו של שמעון בפשוטם של כתובים — מצינו בברכתו של יעקב לשמעון.

ומעלה מיוחדת בזה — מצד ענין הגילוי שבכרכה:

ידוע⁵¹ שברכה הו"ע הגילוי, שכן, ענין הברכה הוא המשכה משורש ומקור הדבר, שיומשך מן ההעלם אל הגילוי, כמפורש בקרא בנוגע לכרכתו של יעקב "איש אשר כרכתו ברך אותם"⁵², "ברכה העתידה לבוא על כל אחד ואחד"⁵³, מכיון שאין זה באופן שפועלים דבר חדש. כי אם, באופן של המשכה משרשו ומקורו כו', מן ההעלם אל הגילוי (ומטעם זה הוכרח יעקב להקדים את אפרים למנשה, בהתאם לשרשם ומקורם כו').

ומזה מוכן גם בנדו"ד, שמצד ענין הגילוי שבכרכה — מודגש יותר שזהו"ע השייך ומוכן בפשטות לכאו"א, מגדול ועד קטן.

יג. התחלת ברכת יעקב לשמעון היא — "שמעון ולוי אחים"⁵⁴, אשר, כללות ענין זה יש לבארו גם למעליותא:

בפירוש רש"י, פשוטו של מקרא, מצינו אמנם שדברי יעקב לשמעון אינם ברכות, כי אם, דברי תוכחה — "שהוכיח את הראשונים (ראובן שמעון ולוי) בקנטורים"⁵⁵, "יש מהם שלא ברכם אלא קנטרם"⁵⁶, שלכן, חזר וברך את כולם, "ויברך אותם, כולם במשמע"⁵⁶, ועד כדי כך, ש"בסודם אל תבוא נפשי וגו'"⁵⁷; אבל אעפ"כ, ישנו גם הפשט שקודם גם לפירוש רש"י, אשר, לפירוש זה מדובר אודות ענין של ברכה כפשוטה, למעליותא.

דוגמא לדבר:

נתבאר לעיל⁵⁸ פי' הזהר⁵⁹ על הפסוק⁶⁰ "אדם כי ימות באוהל גו'" (בפרשת פרה) — דלכאורה, ענין המיתה נתחדש לאחר חטא עה"ד, ואיך שייך זה בתורה שקדמה לעולם אלפיים שנה? אלא, ענין המיתה כפי שהוא בתורה שקדמה לעולם הו"ע של עלי' לעולם נעלה יותר, אבל, לא באופן דפירוד

51) לקו"ת פי' ראה יט, רע"א, ובכ"מ. וראה לקו"ש יחתי תשמ"ו ס"ה. וש"נ. 52) ויחי מט, כת. 53) פרש"י עה"ם. 54) שם, ה. 55) פרש"י שם, ח. 56) פרש"י שם, כת. 57) שם, ו. 58) ד"ה זאת התורה אדם גו' דש"פ תשא. 59) ח"ג קנט, א. 60) חוקת יט, יד.

הנשמה מן הגוף, ח"ו, כי אם, נשמה בגוף, ואדרבה — הגוף עצמו מסייע בזה כו'.

[וע"ד שמצינו⁶¹ שר' זירא צם מ' או ק' תעניות לשכוח תלמוד בכלי (לא פסקי ההלכות ח"ו, שהרי "השוכח דבר אחד ממשנתו וכו'"⁶², כי אם, דרך הלימוד באופן של ריבוי קושיות כו'⁶³, כמדובר כמ"פ⁶⁴) כדי שיוכל להתעלות לדרגת הלימוד דירושלמי — עלי' לדרגא נעלית יותר, באופן של נשמה בגוף, ולא עוד, אלא שהעלי' נעשית ע"י התענית, מיעוט חלבו ודמו, ענין השייך לגוף דוקא].

ועד"ז מצינו כו"כ ענינים בתורה שנראים, לכאורה, באופן דהיפך הטוב כו', ואעפ"כ, לאמיתתם של דברים, כפי שהם בתורה עצמה ("האמורים בפרשה"⁶⁵), ה"ה באופן של טוב ועילוי, ולדוגמא: תורתו של הרה"צ רלו"צ (המפורסמת בפי חסידים) בפירוש דברי ישעי"ה⁶⁶ "עם ככד עון" — למעליותא — "עם" כזה שענין ה"עון" הוא דבר "ככד" אצלו. וכיו"כ בשאר ענינים דוגמתם.

ומזה מובן גם בנדו"ד, שישנו הפירוש הקודם לפירוש רש"י — כפי שהענין הוא בתורה שקדמה לעולם — שהוא למעליותא, ברכה כפשוטה.

יד. וביאור הענין:

"שמעון" — מדגיש לכל לראש את תוכנו של שם זה, "שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש"⁶⁷, המורה על מהותו וכו' — כמפורש בקרא⁶⁸ "כי שמע ה' וגו' ותקרא שמו שמעון", ובמילא, כאשר קוראים אותו בשם "שמעון" במשך כל ימי חייו, ובנדו"ד, בברכתו של יעקב, הרי זה מדגיש, לכל לראש, את התוכן דשם זה.

והרי ענין זה הוא למעליותא — "שמע ה' וגו' ויתן לי גם את זה".

ויש להוסיף, שבמעלת שמעון יש עליו גם ביחס למעלת ראובן:

אע"פ שראובן קודם לשמעון, "בכור ישראל"⁶⁹, ומה גם שלא היו נגדו הטענות שהיו נגד שמעון (כפשוטת הכתובים ע"פ פירוש רש"י), וכן הוא בתוכן ענינם ברוחניות⁷⁰, שראובן הו"ע הראי', ע"ש "כי ראה ה' גו"ו"⁷¹, ושמעון הו"ע השמיעה, "כי שמע ה' גו"ו", ומעלת הראי' גדולה יותר ממעלת השמיעה (כידוע הראי' וההוכחה מהלכות עדות)⁷² — הרי, לאידך גיסא, מודגשת כאן מעלתו

61 ב"מ פה, א. 62 אבות פ"ג מ"ח. הל' ת"ח לארה"ז פ"ב ה"ד. 63 ראה שערי אורה שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואל"ך. ועוד. 64 ראה התווערויות חשמה ח"ה ע' 2840. ועוד. 65 ראה לקו"ש ח"כ ע' 114. וש"נ. 66 ישעי"ה, א, ד. 67 שעה"ה"א בתחלתו. 68 ויצא כט. לג. 69 ואראו, יד. 70 ראה תו"א ר"פ ויחי. ובכ"מ. 71 ויצא שם, לב. 72 ראה לקו"ש ח"ז ע' 121. וש"נ.

של שמעון לגבי ראובן, שכן, גם מצד ענין השמיעה בלבד ("כי שמע ה'"), נעשה הענין ד"ריתן לי גו", מבלי שיהי' צורך בענין הראי' ("כי ראה ה'") דוקא.

טו. וממשיך, "שמעון ולוי אחים" — הדגשת הענין דאהבת ישראל ואחדות ישראל.

ויש להוסיף בזה:

"שמעון ולוי" — הם ב' דרגות שונות, מן הקצה אל הקצה: "שמעון" — ע"ש "כי שנואה אנכי", תכלית הירידה; ו"לוי" — ע"ש "לזה אישי אלי"⁷³, תכלית העילוי.

וזהו החידוש שכדבר — שמבלי הבט על ריחוק הערך שביניהם, נעשים "שמעון ולוי אחים", אהבת ישראל ואחדות ישראל, ועד כדי כך גדולה האחדות — שהכתוב מקדים שמעון ללוי.

ובלשון רבינו הזקן כתניא פרק לב — "מי יודע גדולתן ומעלתן בשרשן ומקורן באלקים חיים, כשגם שכולן מתאימות ואב א' לכולנה, ולכן נקראו כל ישראל אחים כו'".

והעיקר — בנוגע לעבודה בפועל — "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"⁷⁴, "שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו ולכן נקראים בשם בריות בעלמא, צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'".

ועד"ז מובן גם בנוגע לב' הבחינות ד"שמעון" ו"לוי" שבכאו"א מישראל — שאף שידע איניש בנפשי' שלפעמים נמצא במעמד ומצב ד"שמעון", "כי שנואה גו", אין לו להתייאש ח"ו, בידעו שלאמיתתו של דבר "שמעון ולוי אחים", שכן, "גם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית'⁷⁵, אלא, שצריך לגלות זאת בעבודה בפועל כו'.

טז. ועוד ענין בזה — מצד הקביעות דחמישי בניסן (שבו הקריב הנשיא דשבת שמעון) ביום השבת:

שבת — הו"ע התענוג, כמ"ש⁷⁶ "וקראת לשבת עונג", ויתירה מזה — "המענג את השבת"⁷⁷, היינו, שיהודי מוסיף עוד יותר בכחי' התענוג דיום השבת.

ועפ"ז מובן העילוי המיוחד שניתוסף בעבודה ד"שמעון ולוי אחים", אהבת ישראל ואחדות ישראל, מצד הקביעות ביום השבת — שענין זה נעשה

⁷³ רצא שם. לר. (74) אבות פ"א מ"ב. (75) תניא ספכ"ד. (76) ישעי' נח, יג. (77) שבת ק"ח, סע"א.

מתוך תענוג, כולל גם מתוך שמחה וסכר פנים יפות כו', שע"ז ניתוסף יותר בהצלחת העבודה, כמובן וגם פשוט.

יז. ויש להוסיף בכל האמור לעיל בנוגע לעבודה השייכת לשבט שמעון, ועד"ז בנוגע לעבודה השייכת לשאר השבטים — כימינו אלו:

בלקו"ת ריש פרשתנו נתבאר הענין ד"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר", ומסיים, "והנה התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו", מצד "בחי" אַתפּשטותא דמשה שבכל אדם", היינו, שאצל כאו"א מישראל שייך הענין ד"ויקרא אל משה וגו'", כמבואר שם בארוכה.

וענין זה מהוה תוספת עידוד ונתינת-כח לכאו"א מישראל — גם בנוגע לעבודת הימים שבהם ישנו הענין דקרבנות הנשיאים, בהתאם לענינו המיוחד דכל שבט ושכט.

והעיקר — שע"ז זוכים לחנוכת המזבח בביהמ"ק השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה כימינו ממש, כאמור, "לא עיכבן המקום כהרף עין", תיכף ומיד ממש.

* * *

יח. מאמר ד"ה ויקרא אל משה גו'.

* * *

יט. נהוג בכל התוועדות דיום הש"ק ללמוד פסוק כפרשת השבוע עם פירוש רש"י, ביאור ענין בהערות אאמו"ר בנוגע לעבודה בפועל, וכן ביאור בשיעור היומי ברמב"ם, בהתאם למנהג שנתפשט כרוכ תפוצות ישראל ללמוד שיעור יומי ברמב"ם, ג"פ ליום, וכמילא, הרי גם ענין זה הוא בכלל ההוראה⁷⁸ "לחיות עם הזמן", עניני התורה שלומדים באותו זמן.

והדגשה מיוחדת בנוגע ללימוד הרמב"ם — כעמדנו כסמיכות ליום הולדתו של הרמב"ם, בערב פסח.

ובהקדמה:

בנוגע לימי הולדתם של צדיקים — הרי, בדרך כלל, לא נשתמר לדורות יום ההולדת [אף שהי' ידוע ומפורסם בשעתו — בנוגע לברית-מילה, שנעשית בפירסום גדול, "מצוה שקיבלו עליהם בשמחה"⁷⁹, כדאיתא במדרז"ל⁸⁰ בפירוש הכתוב⁸¹ "ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק", "ה"ג מל את יצחק, דהיינו ביום השמיני דמילה כמנין ה"ג"], ואילו בנוגע להולדתו של

⁷⁸ "היום יום" ב' חשוון. סה"ש חש"ב ע' 29 ואילך. ⁷⁹ שבת קל, א. ⁸⁰ פרדריא פכ"ט, הובא בתרד"ה שש אנכי — שבת שם. ⁸¹ וירא כא, ח.

הרמב"ם — נשתמר לדורות לא רק יום הולדתו, ערב פסח, אלא גם השעה המדוייקת ביום זה עצמו — "ערב פסח יום השבת שעה ושליש אחר חצי היום"⁸².

ובודאי שענין זה הוא בהשגחה פרטית — במכ"ש וק"ו מעניני העולם שכל פרט הוא בהשגחה פרטית, עד שנוגע למחשבה הקדומה דא"ק⁸³, ועאכו"כ בנוגע לעניניהם של ישראל, ובפרט גדולי ישראל, עד לגדול בישראל כהרמב"ם, "מורה הנבוכים" בדורו ובכל הדורות שלאח"ו, ועד כדי כך, שכותב בעצמו "קראתי שם חיבור זה משנה תורה, לפי שאדם קורא כתושב"כ תחלה ואח"כ קורא בזה כו" (כנ"ל סי"א), אשר, עצם העובדה שהרמב"ם כותב על עצמו דבר נפלא כזה, מוכיחה את גודל האמיתיות שבדבר.

ובנוגע לענינו — הרי, ע"פ מארז"ל⁸⁴ "אנא נפשי כתבית יהבית", היינו שהקב"ה הכניס את עצמותו בתורה, ועד"ז בנוגע לצדיקים, ש"דומין לבוראם"⁸⁵, שהכניסו את עצמותם בתורתם — מובן, שכיום הולדתו של הרמב"ם, הקשור עם גילוי העצמיות של הרמב"ם⁸⁶, ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע לתורתו של הרמב"ם, שבה הכניס את עצמותו, ובתורתו גופא — ספר הי"ד, ספרו היחידי שכתבו בעצמו כלשון הקודש, ובמילא, הלימוד בו הוא בלשון הרב (משא"כ בשאר ספריו שתורגמו ללשון הקודש).

כ. ומכאן באים לענין נוסף השייך ליום הש"ק זה — שבו נעשה העילוי והשלימות ("ויכולו") דב' ניסן, יום ההילולא דכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע:

אצל בעל ההילולא דב' ניסן מצינו הדגשה מיוחדת בענין ד"אנא נפשי כתבית יהבית", שהכניס את עצמותו בתורתו — כידוע⁸⁷ הפתגם שאמר לפני הסתלקותו: "הנני הולך השמימה ואת הכתבים הנני משאיר לכם" ("איך גיי אין הימל און די כתבים לאָז איך אַיך"), שהפירוש בזה⁸⁸, שע"י שהשאיר לנו את כתביו נשאר גם הוא בעצמו עמנו, מכיון שהכניס את עצמותו בתורתו וכתביו.

ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע לבנו וממלא מקומו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו — שמכיון שהשאיר לנו את כתביו וספריו, כפי שהיו בחיים חיותו בעלמא דין, אזי, נמצא הוא בעצמו עמנו.

ולהעיר, שב' ניסן הוא (לא רק יום ההסתלקות דכ"ק אדמו"ר נ"ע, אלא) גם יום התחלת הנשיאות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר, להיותו בנו יחידו, אינו צריך משיחה (שהרי "אין מושחין מלך בן מלך אא"כ היתה שם

(82) סדה"ד ד"א תתקכ"ו. (83) ראה לקו"ד ח"א פד, ב. (84) שבת קה, א — ע"פ גירסת הע"י. (85) רות רבה פ"ד, ג. ועוד. (86) ראה גם לקו"ש שמות תשמ"ו. (87) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' קיג. (88) ראה לקו"ש ב' ניסן תשמ"ו בחילתו. וש"נ.

מחלוקת כו"י⁸⁹, ובגדור'ד, להיותו בן יחיד, אין מקום למחלוקת כו"י, ובמילא, בו ביום שנסתלק אדמו"ר נ"ע, נעשה בנו יחידו נשיא הדור, ובכל התוקף דירושה, עד שעומד במקום המוריש ממש⁹⁰.

כא. ויש להוסיף, שבענין זה מצינו דבר נפלא במאמר הראשון דכ"ק מו"ח אדמו"ר בהתחלת נשיאותו⁹¹.

ובהקדים — שבמאמר הראשון ד"ה ראשית גוים עמלק, מודגש וכולט הקשר וההמשך לנשיאות של אביו, כ"ק אדמו"ר נ"ע, שכן, המאמר האחרון שאמר כ"ק אדמו"ר נ"ע בחיים חיותו בעלמא דין, הוא, המאמר דפורים. ד"ה ראשית גוים עמלק⁹² — ע"ד לשון חז"ל⁹³ במה דסיים זה פתח זה.

ובכן, תוכן המאמר הוא בענין ביטול קליפת עמלק כו", שמציאות הקליפות היא "מציאות ההעדר ואין להם שום קיום מצ"ע כלל", והפכו בקדושה, "להיות שהאור מתאחד עם הכלים, הרי הכלים ג"כ בבחי' קיום עצמי", היינו, שיש בהם בחי' קיום עצמי דהאור, לא רק קיום עצמי דכלים, מצד הענין ד"איהו וגרמוהי חד"⁹⁴, יחוד הכלים (גרמוהי), שהוא יחוד בפ"ע ולמטה מיחוד האורות ("איהו וחיהי חד"), אלא גם קיום עצמי דהאור.

וממשיך במאמר⁹⁵, "וכמו"כ הוא בכל המצוות שנתלבשו בענינים גשמיים, קלף הגשמי וצמר הציצית וכהאי גוונא, וכל מה שברצונו ית' כלים ראויים להארת האור העליון, ה"ה קיימים בבחי' קיום עצמי".

ומוסיף עוד ענין נפלא השייך להאמור לעיל:

"וי"ל שזהו"ע דקדושה לא זזה ממקומה, ותשמישי קדושה בקדושתן הם עומדים כו", ומקום התורה והעבודה של צדיק בקדושתו הוא גם לאחר עלותו מחיי הגופות לחיים האמיתיים והארת אור עבודתו נשאר במקומו, די"ל שהמקום שבו למד ועסק בתורה, וכל כליו שהשתמש בהם לצרכי העבודה, קדושתו עליהם מחלקי בירוורו בעולם".

ומביא על זה סיפור מאביו, בעל ההילולא דב' ניסן — "וראיתי פעם כי כ"ק אדמו"ר הרה"ק הכ"מ נכנס לחדר אביו כ"ק אדמו"ר צוקללה"ה זי"ע, והיו עוד סדרי החדר כמו שהיו בחייו (זה הי' בערך בשנת מ"ה או מ"ו), ונכנס ... לבוש בחגורה, ועמד אצל השולחן ... למול כסא שבתו, ושפתיו נעות כמדבר, ובכה הרבה"...

(89) רמב"ם הל' מלכים ספ"א. וראה שם הל' כלי המקדש פ"א הי"א. (90) ראה צפ"נ דרוינסק ח"א סקיי"ח. ווארשא ח"ב סקיי"ח. צפ"נ מילואים יג, א. (91) ד"ה ראשית גוים עמלק תר"פ (סה"מ תר"פ בתחלתו). (92) סה"מ פרי"ע רצו ואילך. (93) ב"ר פ"ק, יב. דב"ר רפי"א. (94) חקו"ז בהקדמה ג). (סע"ב). (95) פ"ד (סה"מ תר"פ שם ע' יו"ד).

[וכפי שסיפר בהזדמנות אחרת⁹⁶, שבילדותו הי' רגיל להכנס לחדר היחידות של זקנו אדמו"ר מהר"ש, ופעם אחת, בהיותו בחדר, נפתחה הדלת ונכנס אביו, אדמו"ר מהורש"ב, ומפחדו של אביו, התחבא כו', וראה את הנהגתו של אביו, כנ"ל].

כב. וביאור הענין:

ענין ה"קדושה" הוא — שקשור עם הקב"ה, "אתה קדוש ושמך קדוש". ולכן, הפירוש ד"קדושה לא זזה ממקומה" הוא — ללא שום שינוי כלל, דוגמת שלילת השינוי בעצמותו ית'.

וזהו דיוק הלשון "לא זזה ממקומה": "לא זזה" — בכל התוקף, ללא שום שינוי והזזה כלל; "ממקומה" — לא רק מקום כפשוטו, אלא מקום מלשון מעלה⁹⁷, שיש בזה כל העילוי כו'.

ומזה מובן שגם תואר הנצחיות הוא דוגמת תואר הנצחיות בעצמותו ית' — שאין זה תואר חיובי, שאינו נופל אלא על דבר שהוא בגדרי הזמן, שיש בו השינויים דעבר הוה ועתיד, ולכן, צריך להדגיש שהוא באופן נצחי, משא"כ בדבר שאינו בגדר הזמן, לא נופל התואר דנצחיות*⁹⁷ (כשם שלא שייך לתאר חכמה רמה ועמוקה בכך שאי אפשר למששה בידיים מפני עומק המושג, כמבואר בשעיה"א⁹⁸), כי אם, באופן שלמעלה מגדרי הזמן, אלא, שאין לנו תואר אחר לענין זה, מלבד התואר דנצחיות.

וכאן רואים דבר נפלא ביותר — שתוקף הקדושה דצדיק ("קדושה לא זזה ממקומה") אינו רק בנוגע לכתבים וספרים כו', אלא אפילו בנוגע לכלי תשמישו, שולחן וכסא וכיו"ב — לאו דוקא שולחן שהשתמש בו לתורה ותפלה, אלא גם שולחן שהשתמש בו לעבודתו בעיני הרשות, "קדושתו עליהם מחלקי בירורו בעולם", ולא עוד, אלא שקדושה זו היא באופן ש"לא זזה ממקומה", היינו, שכלי תשמישו נשארים ככל תוקף מעלתם כמו שהיו בעת חיים חירותו בעלמא דין.

ועד כדי כך גדולה ההפלאה שבדבר — שענין זה בא בהמשך לביאור הענין דעשר ספירות, שגם הכלים הם בבחי' קיום עצמי כמו האור, ועל זה מביא את הדוגמא דתשמישי קדושה בקדושתן הם עומדים, עד לכלי תשמישו של צדיק שהשתמש בהם בעבודתו בעיני הרשות, שבקדושתם עומדים — בדוגמת הקיום עצמי דכלים דאצילות!!

ויש להוסיף, שאין זה דוגמא בלבד, אלא אותו הענין ממש — כמוכּן

⁹⁶ ראה גם סה"ש תש"ד ע"ז. ⁹⁷ מו"נ ח"א פ"ח. וראה רמב"ם הליסוה"ת פ"ב ה"ו. ^{97*} ראה לקרי' דרדשים לש"ש סו, ג. ⁹⁸ פרק ט.

בפשטות ע"פ המבואר בתניא⁹⁹ בנוגע לעבודת האבות, "האבות הן הן המרכבה"¹⁰⁰, "שכל אבריהם כולם היו קדושים ומוכרלים מעניני עוה"ז, ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם", כמו המרכבה העליונה ממש! וכל זה, כאמור, גם בנוגע לכלי תשמישו, שולחן כפשוטו, אשר, גם לאחר הסתלקותו נשאר שולחן כפשוטו, היינו, לא באופן שלקחו את השולחן ועשו ממנו ארון כדי להטמין בו את הצדיק (כפי שנהגו אצל כמה צדיקים¹⁰¹), שאז נעשה ע"ד וברוגמת הארון שאינו אלא לצורך הלוחות (גופו של הצדיק), כי אם, באופן שנשאר שולחן כפשוטו, ואעפ"כ, נשאר בו כל תוקף הקדושה כמו בעת שהי' הצדיק חי על פני האדמה, שלכן, "נכנס לחדר אביו... ועמד אצל השולחן למול כסא שבתו" — כאותו אופן שהי' רגיל להכנס ל"יחידות" ... שתוכנה, שבחי' היחידה של הנכנס ליחידות מתאחדת עם בחי' היחידה של זה שאליו נכנסים ליחידות...

וכל זה — במאמר הראשון שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר לאחר קבלת הנשיאות, היינו, שזהו"ע כללי הנוגע לנשיאות שלו, ולכל ההולכים "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו"¹⁰².

כג. ומענין לענין — מהקדושה דכלי תשמישו של צדיק, לכללות הקדושה דבניי, "גוי קדוש", מצד קדושתו של הקב"ה, "אתה קדוש ושמן קדוש":

בהמשך להמדובר לעיל¹⁰³ אודות "סימני ישראל האומה הקדושה, ביישנים רחמנים וגומלי חסדים"¹⁰⁴ — יש להוסיף ולהדגיש, ש"סימן" (ועאכו"כ ג' סימנים) פירושו דבר הנראה בגלוי לעין-כל, עד כדי כך, שאפילו אומות העולם רואים סימנים אלה, ביישנים רחמנים גומלי חסדים.

ומכיון שכן, הרי, מובן וגם פשוט, שאין להסתפק בכך שבהיותו בחדרי חדרים, בינו לבין קונו, הרי הוא ביישן רחמן וגומל חסד, ואילו בנוגע להנהגה בפועל, הרי מכיון שנתמנה פרנס על הציבור, טוען הוא, חייב לשמור על כבודו, שלא לעשות מלאכה בפני שלשה שלא יתבזה בפניהם¹⁰⁵, ואדרבה — להטיל אימה על הציבור, "לשם שמים"¹⁰⁶ (ועד"ז בנוגע לראשי-שיבה — "זרוק מרה בתלמידים"¹⁰⁷), ופשיטא, — שכן, ההנהגה דביישנות רחמנות וגמילות חסדים

(99) פרק כג. (100) ב"ר פמ"ז. ו. פפ"ב. ו. ועוד. (101) קב הישר פמ"ו (הובא בלקו"ש ח"ד ס"ע 1096). (102) אגה"ק סכ"ז. (103) שיחת פורים, מכתב קמי שבתא פ' ויק"פ ופ' החודש כ"ה אדר. שיחת ש"פ ויק"פ סל"ח ואילך. (104) רמב"ם ה"א איסור"ב פי"ט ה"ו, מיבמות ע"א. א. (105) רמב"ם ה"א מנהדרין פכ"ה ה"ד. (106) שם ה"א. (107) כתובות קג, סע"ב. רמב"ם ה"א ת"ת פ"ד ה"ה. ה"א ת"ת לאדה"ו בסופן.

צריכה להיות באופן גלוי לעין-כל, משא"כ כאשר הנהגתו הגלוי היא באופן ש"יש בו עזות פנים או אכזריות ושונא את הבריות (בעלמא, הרחוקים מתורת ה' ועבודתו) ואינו גומל להם חסד", רחמנא ליצלן.

וכמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז¹⁰⁸ בנוגע לסדר דג' הסימנים — שהיסוד לכל הו"ע הביישנות, רגש הביטול כו', שאז, גם הרחמנות והגמ"ח היא כדבעי, כולל — שאין זה כדי להתייחר, ועאכו"כ שלא על מנת לקנתר, ח"ו, או באופן של נתינת שוחד, שאז, אין זו נתינת גמ"ח, כי אם, איסור ד"לפני עור לא תתן מכשול"¹⁰⁹ (נוסף לכך שעצם העובדה ש"צריך" לתת שוחד, מוכיחה, שישנו דבר בלתי-רצוי שמנסה להעלים, וכיו"ב, אע"פ שבסופו של דבר אי אפשר לרמות את כל העולם, כידוע¹¹⁰ פתגם אדמור"ר מהר"ש בענין זה).

כד. ויש להוסיף בנוגע למעלת הקדושה דישראל, "גוי קדוש" — כמבואר בלקו"ת דפרשת השבוע בענין "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו גוי", ש"התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו" מצד "בחי" אתפשטותא דמשה שבכל אדם" (כנ"ל סי"ז).

ועוד ענין בזה:

הצורך ב"ויקרא אל משה" הוא — מפני ש"לא יכול משה לבוא אל המשכן כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן" (כמ"ש בס"פ פקודי), שלכן, הי' צורך בקריאה ונתינת-כח מיוחדת, עי"ז שעשה לו שביל בתוך הענן¹¹¹.

והנה, בפירוש הכתוב "וכבוד ה' מלא את המשכן" — מבואר בלקו"ת מ"ש בזה¹¹² "מאי מלא ולא מלא (כך נדפס גם בלקו"ת — עם נקודות — דבר בלתי רגיל), אלא מלא ודאי דאתמליא מכולא", "דאי כפשטי' דקרא שכבוד ה' מלא למשכן, אם כן מלא מבעי ל', דהי' הפי' רק שבחי' הכבוד מלא את המשכן, אבל מדכתיב מלא, משמע עוד זאת, שבחי' כבוד ה' נשלמה ונתמלאה ואחר כך נמשך ונתגלה כבוד ה' שבבחינה זו, במשכן", ומבאר, שזהו"ע המשכת סוכ"ע בממכ"ע, כולל כל פרטי הדרגות ד"ממלא" ו"סוכב" בעילוי אחר עילוי כו'.

ואעפ"כ, "ויקרא אל משה", שזהו"ע ד"הארה והשפעה למשה כדי שעיי"ז יוכל לעלות ולבוא אל אוהל מועד", למרות גודל העילוי ד"כבוד ה' מלא את המשכן".

וכאמור, בנוגע לענין הכי נעלה ד"ויקרא אל משה" — מפורש בלקו"ת

108) שיחת ש"פ ויק"פ שם. 109) קדושים יט. יד. רמב"ם הל' סנהדרין פכ"ג ה"ב. 110) ראה סה"ש תש"א ע' 100. 111) ראה יומא ד. ב. 112) פרשתנו ב. ב.

ש"התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו" מצד "בחי' אתפשטותא דמשה שככל אדם"!

כה. ונחזור לעניננו — המנהג ללמוד בכל התוועדות דיום הש"ק פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, ובנדר"ד, הרי ע"פ האמור שביום הש"ק זה נעשה העילוי והשלימות דב' ניסן, יום ההסתלקות דכ"ק אדמו"ר נ"ע, ויום התחלת הנשיאות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, מצד המשך הנשיאות ד"מלך בן מלך" — נתעכב על פסוק שנזכר בו ע"ד נשיא:

על הפסוק¹¹³ "אשר נשיא יחטא" — מפרש רש"י: "לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, קל וחומר שמתחרט על זדונותיו".

כלומר: כוונת רש"י לכאר את הפירוש דתיבת "אשר", "אשר נשיא יחטא" — דלכאורה, הלשון המתאים בכגון דא הוא "ואם נשיא יחטא", כלשון הכתוב בפרשה זו עצמה, הן לפני¹¹⁴, "ואם הכהן המשיח יחטא" ו"ואם כל עדת ישראל ישגו"¹¹⁵, והן לאחר¹¹⁶, "ואם נפש אחת תחטא", ואילו הלשון "אשר נשיא יחטא", אין לו משמעות, לכאורה. ועל זה מתרץ רש"י "לשון אשרי וכו'". וצריך להבין¹¹⁷:

הפירוש דתיבת "אשר נשיא יחטא" — מצינו גם אצל שאר פשטני המקרא, וכאופן שאין צורך להוסיף ענין חדש, "לשון אשרי, אשרי הדור וכו'", אלא, כפשטות הכתוב (כדלקמן), ודוקא רש"י, שכל ענינו אינו אלא פשוטו של מקרא, "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא", מפרש "לשון אשרי, אשרי הדור וכו'":

הראב"ע מפרש: "אשר נשיא יחטא, הפוך, וכן הוא אשר יחטא הנשיא, והוא דבק באשר למעלה ואם כל עדת ישראל, כאילו אמר ואם אשר יחטא הוא נשיא שבט או נשיא בית אב". ועד"ז כותב הרשב"ם: "אשר נשיא יחטא, כמו ואשר נתן כתר מלכות בראשו¹¹⁸, כמו וכתר מלכות אשר נתן בראשו", היינו, שמהפכים סדר התיבות שבכתוב, כאילו נאמר "נשיא אשר יחטא".

והרמב"ן כותב: "ואין צריך לכל זה", היינו, שאין צורך כלל להפוך את סדר התיבות, "כי שימוש אשר רבים יש מהם יורו על הזמן, כגון כאשר בא יוסף אל אחיו¹¹⁹, כאשר כלו לאכול את השכר¹²⁰, ודומיהם, אף כאן כאשר נשיא יחטא".

ונמצא, שפירוש תיבת "אשר נשיא יחטא" — מובן בפשטות: "כאשר

¹¹³ (113) פרשתנו ד, כב. (114) שם, ג. (115) שם, יג. (116) שם, כז. (117) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש ח"י ע' 34 ואילך. (118) אסתר ו, ח. (119) רישב לו, כג. (120) מקץ מג, ב.

נשיא יחטא", או "נשיא אשר יחטא".

וא"כ, נשאלת השאלה: מהו הכרחו של רש"י, בפשוטו של מקרא, להוסיף פירוש חדש, שמקורו בדרשות חז"ל (כתורת כהנים¹²¹ ובגמרא¹²²) — "לשון אשרי, אשרי הדור וכו"?!?

ובנוגע לפירוש עצמו — צריך להבין:

א) "לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לכ להביא כפרה על שגגתו" — "הדור", מאן דכר שמי"?! בפסוק מדובר אודות הנשיא, "אשר נשיא יחטא", ואיך יתכן לפרש ש"אשר" קאי על הדור, "אשרי הדור"?!?

ב) לשם מה מוסיף רש"י (את המשך דרשת חז"ל) "קל וחומר שמתחרט על זדונותיו" — הרי בפסוק מדובר אודות חטא בשגגה, ולא מדובר כלל בנוגע לזדון, ואדרבה, חלילה-וחס לחשוד שנשיא יחטא בזדון, וא"כ, לשם מה מוסיף רש"י "קל וחומר שמתחרט על זדונותיו"?!?

ג) לשון זה הוא אמנם בהמשך דרשת חז"ל בתו"כ ובגמרא, אבל, כמדובר כמ"פ, אין ענינו של רש"י להעתיק מדרשי חז"ל, כי אם, לבאר פשוטו של מקרא].

וכפי שיתבאר לקמן.

כו. בהערות אאמו"ר¹²³ מובא מאמר הזהר¹²⁴ "ר' שמעון פתח הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו¹²⁵, האי קרא אית בי' לאסתכלא, כיון דכתיב נראו בארץ, מהו דכתיב נשמע בארצנו, דהא כחד ארץ סגיא, אלא הנצנים אלין אינון נטיעין דערקן הקב"ה ושחיל לון כאתרא אחרא ואתרכיאו כנטיעתא כד אפיק פרחין, נראו בארץ, דהאי ארץ מתברכא מניינו כדקא חזי, ומאי איהי, ארץ קדישא ארץ עילאה ארץ ודאי".

ומבאר אאמו"ר: "קנקט ג"פ ארץ, ונקט תואר מיוחד בכל אחד מהם, קדישא, עלאה, ודאי. גם מהו התואר ודאי", ותוכן הביאור, שג"פ ארץ קאי על ג' הקוין שמהם מקבלת ספירת המלכות, כחי' ארץ, כמ"ש¹²⁶ "ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'", ובהתאם לכך נאמרו ג' תוארים שונים, קדישא עלאה ודאי, לנגד ג' הקוין, כמבואר שם בארוכה ע"ד הקבלה.

ויש להוסיף בביאור התואר "ודאי" (נוסף על המבואר בהערות אאמו"ר) — שכל עניני קדושה הם באופן של "ודאי", להיותם קשורים עם הקב"ה, "הודאי שמו"¹²⁷, שכן, המציאות היחידה שהיא וודאית אינה אלא מציאות

(121) עה"פ. (122) הוריות י"ד, רע"ב. ועוד. (123) לקוטי לוי"צ ריש פרשתנו (ס"ע קסט). (124) ד. ב. (125) שה"ש ב. יב. (126) ירמ"י כב. כט. (127) ראה לקו"ת פ' ראה יט. ב (ממא"א אתו וא"י ס"ו).

העצמות, וכל שאר הנמצאים קיומם אינו אלא ברצון העצמות, "כל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאו . . כל הנמצאים צריכין לו והוא ברוך הוא אינו צריך להם כו'" (כמ"ש הרמב"ם בהתחלת ספר הי"ד), ולכן, גם עניני קדושה, להיותם מאוחדים עם הקב"ה, ה"ה גם באופן של ודאי (ע"ד המבואר לעיל סכ"א).

ונוסף לזה, יש לבאר את תוכן הלימוד וההוראה בעבודת האדם לקונו, כפי שיתבאר לקמן.

כו. שיעור היומי ברמב"ם הוא בהלכות חמץ ומצה (פרקים ב"ד) — לימוד המתאים ביותר לימים אלה, שהרי, לימוד הלכות החג מתחיל כבר שלושים יום לפני החג¹²⁸, ועאכו"כ החל מר"ח ניסן, שבועיים לפני החג (גם לדעת רשב"ג¹²⁹), ועאכו"כ כימים שלאח"ז, ככל שמתקרבים יותר לחג הפסח, כביום זה, חמישי בניסן.

ובנוגע לעניננו, הרי, בהלכות חמץ ומצה גופא יש להתעכב על ענין מסויים בפרקים שלומדים בשיעור היומי — הן ביאור בפשוטם של הלכות, בנגלה דתורה, והן ביאור בלימוד ההוראה בעבודת ה', "לתקן הדעות וליישר כל המעשים"¹³⁰.

וכפי שיתבאר לקמן.

כח. כאן המקום להזכיר גם אודות התוועדויות ומסיבות של כו"כ מישראל בקשר ובשייכות לעניני תורה ויהדות.

ובכללות — ג' הקוין דתורה תפלה וגמ"ח, אשר, בכל א' מהם מודגשת מעלת הציבור:

תורה — המעלה המיוחדת דתלמוד תורה דרבים, שדוחה ענינים שאינם נדחים מפני ת"ת דיחיד, כמבואר בהלכות תלמוד תורה¹³¹.

תפלה — המעלה המיוחדת דתפלה בציבור, "הן א-ל כביר ולא ימאס"¹⁴.

וגמ"ח (כללות כל המצוות) — המעלה המיוחדת דקיום המצוות בעשרה דוקא¹³², כולל ענין הפירסום — "מצוה לפרסם עושי מצוה"¹³³, ובמיוחד בנוגע לצדקה וגמ"ח, ע"ד שמצינו¹³⁴ באברהם אבינו שביתו הי' פתוח לד' רוחות, כדי שהפעולה דגמ"ח תהי' באופן של פירסום הכי גדול.

(128) טור ושריע וארה"ז ריש הל' פסח. (129) פסחים ה, סע"א וש"נ. (130) רמב"ם הל' תמורה בסופן. (131) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד הי"ד. וש"נ. (132) ראה אגה"ק סכ"ג. וראה לקו"ש ח"ה ע' 423 הערה 11, וע' 428 הערה 14. (133) שו"ת הרשב"א ח"א סתקפ"א — הובא במג"א אור"ח סקנ"ד סקכ"ג, וכרמ"א י"ד טרמ"ט ס"ג. (134) מדרש תהלים מזמור ק' בתחלתו.

ובהתאם לכך, יגשו עתה אלה שהעמידו קנקני משקה — "גדולה לגימה שמקרכת"¹³⁵ — עבור התוועדויות ומסיכות בקשר עם פתיחת בתי-חב"ד, סיומי הרמב"ם, סיום ספר תורה, וכיו"ב, ויאמרו "לחיים", ויכריזו ע"ד תוכן ההתוועדות, זמנה ומקומה, ויזמינו את המסובים כאן להשתתף בהתוועדויות, וכמו כן יחלקו מהמשקה בין המסובים כאן.

ויה"ר שפעולות אלו, בתוככי כל שאר הפעולות בעניני תורה ויהדות, ימהרו ויזרוזו עוד יותר את פירסום כשורת הגאולה, "קול מבשר מבשר ואומר"¹³⁶, ע"י אליהו הנביא, "מבשר טוב"¹³⁷, שיבוא ויבשר ש"הנה עתך עת דודים"¹³⁸, תיכף ומיד ממש.

[לאחרי חלוקת המשקה — התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "והריקותי לכם ברכה"].

* * *

כט. בנוגע לביאור בפרש"י — יש להקדים המדובר כמ"פ אודות גודל הדיוק בפירוש רש"י בכל תיבה ותיבה, ובגדו"ד, מדייק רש"י וכותב "לשון אשרי" (דלא כבפירושו בגמרא שכותב "כמו אשרי"), שינוי לגבי סגנונו הרגיל, מכיון שאין זה הפירוש דתיבת "אשר", כי אם "לשון אשרי", לשון בלבד, כדלקמן.

ביאור הדברים:

בנוגע לפירוש הכתוב "אשר נשיא יחטא" — אין מקום לשאלה כלל, שכן, הפירוש מובן בפשטות, כאמור, כאילו נכתב "נשיא אשר יחטא", או "כאשר נשיא יחטא" (כמ"ש פשטי המקרא).

ואדרבה — רש"י לא צריך להבהיר זאת בפירושו (כשאר פשטי המקרא), מצד גודל הפשיטות שבדבר.

דוגמא לדבר — בפסוק "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", בהתחלת פרשתנו:

בפירוש "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", דלכאורה, הול"ל "אדם מכם כי יקריב גו'" (כידוע השקו"ט בענין זה, כמובא גם בדרושי חסידות, בלקוטי-תורה¹³⁹, ובכמה מקומות) — כותב הראב"ע: "מכם מאוחר, וכן הוא אדם מכם כי יקריב קרבן, וכמהו רבים".

אבל רש"י אינו מתעכב על שאלה זו, כאמור, שפירוש זה מובן בפשטות

¹³⁵ (ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך. ¹³⁶ נוסח הושענות דהושע"ר. ¹³⁷ ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ב הי"ב. פרש"י בחוקותי כו, מב. ועוד. ¹³⁸ יחזקאל טז, ח. ¹³⁹ פרשתנו ב, ב.

(כפי שמצינו דוגמתו בכמה מקומות, וגדולה מזו מצינו — אפילו בנוגע לפרשיות שלמות "אין מוקדם ומאוחר בתורה"¹⁴⁰, ועאכו"כ בנוגע לשינוי סדר התיבות בפסוק זה גופא), עד כדי כך, שרש"י אינו צריך להבהיר זאת¹⁴¹.

כוונת רש"י היא, איפוא, לבאר מהו הטעם שבנוגע לנשיא שינה הכתוב מהלשון הרגיל, "אם הכהן המשיח יחטא", "ואם כל עדת ישראל ישגו", ללשון שאינו רגיל, "אשר נשיא יחטא".

כלומר: השאלה אינה מהו הפירוש ד"אשר נשיא יחטא", כי אם, מהו טעם שינוי הלשון, מלשון "אם" ללשון "אשר".

ועל זה מפרש רש"י — כדרכו בכ"מ שאינו מקדים את השאלה, אלא מתחיל מיד את הביאור — "לשון אשרי, אשרי הדור וכו'", כלומר, בשינוי הלשון "אשר נשיא יחטא" (במקום "ואם נשיא יחטא"), כוונת הכתוב לרמז ענין נוסף, "לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה וכו'".

ל. עפ"ז מתורצים בפשטות כל השאלות האמורות:

(א) הכרתו של רש"י להוסיף ענין חדש, "לשון אשרי, אשרי הדור וכו'", ולא לפרש בפשטות, כשאר פשטני המקרא — מכיון שאינו מבאר פירוש הכתוב, כי אם, הטעם דשינוי הלשון, כנ"ל.

(ב) "אשרי הדור", אף שבכתוב מדובר אודות הנשיא ולא אודות הדור — מכיון ש"אשרי הדור" אינו פירוש הכתוב, כי אם, טעם והסבר לשינוי הלשון "אשר", כדי לרמז בזה "לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו וכו'".

(ג) ההוספה "קל וחומר שמתחרט על זדונותיו", אף שבכתוב מדובר אודות שוגג, ולא אודות מזיד ח"ו — דמכיון שאין זה פירוש הכתוב, כי אם, הוספת רמז בנוגע לאושרו של הדור, לא יכול רש"י להסתפק בביאור אושרו של הדור בכך ש"הנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו" בלבד, שהרי האמת היא שישנו עוד ענין באושרו של הדור — במכ"ש וק"ו — "שמתחרט על זדונותיו", ובמילא, אינו יכול לכתוב חצי דבר בלבד, "להביא כפרה על שגגתו", ולכן מוסיף גם "קל וחומר שמתחרט על זדונותיו".

(ד) ועפ"ז יובן גם מדוע מעתיק רש"י מהכתוב גם את התיבות "נשיא יחטא", דלכאורה, מכיון שכוונתו לבאר את הטעם דשינוי הלשון "אשר", הי' לו להעתיק תיבת "אשר" בלבד (משא"כ אילו הקושי הי' בעצם הפירוש ד"אשר נשיא יחטא") — מכיון שהתיבות "אשר) נשיא יחטא" נוגעים לתוכן הביאור, שהרי בהם נתבאר אושרו של הדור שבא לידי ביטוי במקרה ש"נשיא יחטא", ש"נותן לב להביא כפרה על שגגתו קל וחומר שמתחרט על זדונותיו".

(140) פרש"י תשא לב, יח. ועוד. (141) ראה גם לקו"ש ח"י"ב בתחלתו הערה 3 והערה 12.

ויש להוסיף בכיארור הענין ד"אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה וכו'" — בפנימיות הענינים, "יינה של תורה" שבפירוש רש"י¹⁴² — שהנשיא פועל אצל כל הדור את העילוי דעבודת בעלי־תשובה לגבי עבודת הצדיקים, עד לתכלית העילוי ד"זדונות נעשו לו כזכות"¹⁴³.

לא. הכיארור בזה והערות אמו"ר:

ובהקדמה — שהענין ד"הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו", קשור במיוחד לימים אלו (ובלשון הידוע — "לחיות עם הזמן"). הן מצד פשטות הכתוב — ש"קרכו ימי החמה שהאילנות מוציאים פרחים... העופות (תורים ובני יונה) נותנים זמר וקול ערב... דרך העופות להיות משוררים ומצפצפים בימי ניסן"¹⁴⁴, והן מצד פירוש הזהר דקאי על ענין הגאולה ("הגיע זמן של ישראל להגאל"¹⁴⁵).

והענין בזה:

בזהר מפרש: "עת הזמיר הגיע, עידן לאעקרא שולטנא דרברכי עמין דלא ישלטון בהו בישראל בשעתא דאתקם משכנא, וקול התור נשמע בארצנו, דא ארץ דלתתא דאחסנו ישראל על ידא דיהושע, מאן הוא קול התור, דא הוא תייר עלאה דאזדווג עמה כד בנה שלמה בי מקדשא לתתא וכו'".

ועפ"ז מובן הקשר לענין הגאולה — כידוע¹⁴⁶ שאילו זכו ישראל, היתה הכניסה לארץ בפעם הראשונה באופן של גאולה שלימה שאין אחרי גלות, אלא שאח"כ התערבו כמה ענינים כו', ובמילא, נעשה אפשרות לענין של חורבן וגלות כו', אבל, תכלית הכוונה אינה אלא שע"ז תהי' הגאולה העתידה (שלימות הענין ד"הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו") באופן נעלה יותר, כמבואר בענין "ואנכי אעלך גם עלה"¹⁴⁷, דקאי על "ב' עליות, שהוא עילוי אחר עילוי... ביצי"מ לא נתעלו רק פעם א'... אך עלי' זו השנית רומזת על גאולה העתידה לבוא בב"א"¹⁴⁸.

לב. ובפרטיות יותר, הנה, החידוש בענין הגאולה מתבטא בג"פ ארץ, "ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'", כמבואר בתו"א בתחלתו¹⁴⁹ ש"שלשה נקראו ארץ, כנסת ישראל ותורה שבע"פ ומצוות, וכולן נרמזים במקרא אחד, ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'":

בנוגע למצוות — כידוע שבגאולה העתידה יהי' קיום המצוות בתכלית השלימות, "כמצות רצונך"¹⁵⁰.

142) "היום יום" — כ"ט שבט. 143) יומא פו, ב. וראה תניא פ"ז. 144) פרש"י עה"פ. 145) שהש"ר עה"פ. 146) ראה בהנסמן בלקו"ש חייט ע' 346. ועוד. 147) יגש מז, ד. 148) תו"א שמות בתחלתו. 149) בראשית א, ג. 150) ראה תו"ר ר"פ רח"י ובכ"מ.

בנוגע לתורה שבע"פ (כמבואר בזהר ש"קול התור" קאי על תושבע"פ) — כידוע שבגאולה העתידה יהי' הענין ד"תורה חדשה מאתי תצא"¹⁵¹, היינו, אף שמתן-תורה הו"ע חד-פעמי, ובלשון הידוע¹⁵² שלא יהי' עוד הפעם מ"ת, מכיון שבמ"ת ניתנו כל עניני התורה, מ"מ, לעתיד לבוא יתגלו ענינים חדשים בתורה, טעמי תורה, עד לאופן ד"תורה חדשה מאתי תצא".

ובנוגע לכנסת ישראל — שנקראת אף היא בשם "ארץ", כמ"ש¹⁵³ "כי תהיו אתם ארץ חפץ", כתורת הבעש"ט¹⁵⁴ שכאו"א מישראל נמשל ל"ארץ" שטמונים בה אוצרות יקרים, מים חיים, כסף וזהב, ואבנים טובות ומרגליות, וכל מה שצריך אינו אלא להסיר את שכבת העפר שמסתירה על אוצרות אלו כו' — כידוע שבגאולה העתידה יתגלו האוצרות הכי נעלים שבכאו"א מישראל, גילוי בחי' היחידה שבנפש, ע"י משיח צדקנו, בחי' היחידה דכללות ישראל¹⁵⁵, ועד לשלימות הגילוי ד"יחידו של עולם" בכל העולם כולו — כמ"ש¹⁵⁶ "ולא יכנף עוד מוריך", "פי' שלא יתכסה ממך בכנף ולבוש"¹⁵⁷, היינו, גילוי העצמות ממש, "בלי שום לבוש"¹⁵⁷.

לג. וכאמור, כל הנ"ל שייך במיוחד לחודש ניסן, "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל",

ובפרט בחודש ניסן שבסוף זמן הגלות, חושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, לאחר ש"כלו כל הקיצין"¹⁵⁸,

[ולהעיר, שגם כתיבת ההערות (כולל הערה זו) ע"י אמור"ר היתה במצב של גלות בתוך גלות כו', כידוע ומפורסם פרטי הדברים].

שאו מתחזקת עוד יותר התביעה והדרישה על ענין הגאולה — "עת חזמיר הגיע", היינו, שלילת וביטול ("זמיר") כל ענינים בלתי-רצויים, "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"¹⁵⁹, "וקול התור נשמע בארצנו", ירושת הארץ ובנין ביהמ"ק השלישי.

לד. ומכאן באים לשיעור היומי כרמב"ם — בהלכות חמץ ומצה — כעבודת האדם לקונו, "לחקן הדעות":

התוכן דביעור חמץ ואכילת מצה כעבודת האדם לקונו הוא — כללות הענין ד"סור מרע ועשה טוב": ביעור חמץ קאי על כללות העבודה ד"סור מרע", כפי שמצינו בדברי חז"ל¹⁶⁰ שהיצה"ר נקרא בשם "חמץ"; ואכילת מצה

(151) ישע"י נא, ד. ויקר' פי"ג, ג. (152) סה"מ תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג, וע' חקמו. המשך תעריב ח"א ע' שסו. סה"מ עטרות ע' רצא. ועוד. (153) מלאכי ג, יב. (154) "היום יום" י"ז אייר. כש"ט הוספת סמ"ד. וש"נ. (155) סה"מ תרצ"ט ע' 207 — בשם הרמ"ז (לוח"ג רס, ב — מק"מ קצ, ב). ועוד. (156) ישע"י ל, כ. (157) תניא פל"י. (158) סנהדרין צג, ב. (159) זכרי' יג, כ. (160) ראה ר"ה ג, סע"ב ובפרש"י. ברכות יז, א ובפרש"י. וראה לקו"ת צו יג, ג. ובכ"מ.

— "מיכלא דמהימנותא"¹⁶¹, ענין האמונה — קאי על כללות העבודה ד"עשה טוב".

ועד לתכלית השלימות שבוה — הפיכת היצה"ר ("חמץ") לקדושה, שזהו"ע דהקרבת שתי הלחם בחג השבועות, "חמץ (דוקא) תאפינה"¹⁶², אע"פ שבכל השנה כולה "כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ כי כל שאור גוי לא תקטירו ממנו אשה להי" (כמ"ש בפרשתנו¹⁶³), כמבואר בכ"מ¹⁶⁴ החילוק שבין פסח לשבועות, שחמץ בפסח אסור בכל יראה וכל ימצא, ואילו בחג השבועות מקריבים שתי הלחם מחמץ דוקא, מכיון שאז נעשה שלימות הברור ד"חמץ" — לא באופן של ביעור מציאותו, אלא אדרבה — אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא.

לה. והנה, נוסף על כללות הענין דהלכות חמץ ומצה ב"לתקן הדעות" — יש להתעכב גם על פשוטם של הלכות בנגלה דתורה:

בהתחלת שיעור היומי¹⁶⁵ — כותב הרמב"ם: "מצות עשה מן התורה להשביית החמץ קודם זמן איסור אכילתו, שנאמר¹⁶⁶ ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, ומפי השמועה למדו שהראשון זה הוא יום ארבעה עשר, ראי' לדבר זה מה שכתוב בתורה¹⁶⁷ לא תשחט על חמץ דם זבחי, כלומר, לא תשחט הפסח ועדיין החמץ קיים, ושחיטת הפסח הוא יום ארבעה עשר אחר חצות". וכמו כן כתב הרמב"ם בפרק שלפנ"ז¹⁶⁸ בנוגע לאיסור אכילת חמץ — "אסור לאכול חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה, שהוא מתחלת שעה שביעית ביום, וכל האוכל בזמן הזה לוקה מן התורה, שנאמר¹⁶⁹ לא תאכל עליו חמץ, כלומר, על קרבן הפסח, כך למדו מפי השמועה בפירוש דבר זה, לא תאכל חמץ משעה שראוי' לשחיטת הפסח שהוא בין הערביים, והוא חצי היום".

ולכאורה, יש להביא מכאן ראי' והוכחה בנוגע לשקו"ט בדברי האחרונים¹⁷⁰ בנוגע לענין של גזירה וסייג, האם כל המושג של גזירה וסייג אינו אלא מדרבנן, או שגם בציוויים מדאורייתא ישנם ענינים שצוותה התורה מצד גזירה וסייג:

בהשקפה ראשונה, הרי, כל המושג של גזירה וסייג הו"ע שחידשו חכמים. כלומר, אע"פ שדבר פלוני מותר מן התורה, מ"מ, כדי שלא יבוא ליכשל ח"ו באיסור של תורה, אסרו חכמים גם דבר המותר — כדברי המשנה במסכת

(161) זח"ב קפג, ב. וראה לקו"ת שם. ובכ"מ. (162) אמור כג, יז. מנחות נב, ב. (163) ב, יא. (164) ראה לקו"ש חכ"ב ס"ע 31 ואילך. וש"נ. (165) ריש פ"ב. (166) בא יב, טו. (167) תשא לד, כה. (168) פ"א ה"ח. (169) פ' ראה טז, ג. (170) ראה לקת טוב (להר"י ענגל) כלל ח. שד"ח כללים מערכת אל"ף כלל קכא. פאת השדה כללים שם כלל לו.

אבות¹⁷¹, "מילי דחסידותא"¹⁷²: "ועשו סייג לתורה" [וכפרט ע"פ הידוע¹⁷³]. שכל ענין הגזירות וסייגים התחיל בזמן בית שני, מצד ירידת הדורות וכו']. אבל, בציווי התורה, הרי, אם התורה אסרה את הדבר — הרי זה איסור עצמי, ולא דבר המותר בעצם, שאסרתו תורה כדי לשלול איסור אחר כו'.

אבל, לכאורה יש להוכיח שגם בדאורייתא מצינו ענין של "סייג" — כבנדרו"ד, שהתורה אסרה אכילת חמץ וצוותה להשכיתו מחצות יום י"ד, שטעם האיסור הוא, לכאורה, כדי לעשות גזירה וסייג לאיסור חמץ שמתחיל מליל ט"ו.

אמנם, כד דייקת שפיר, הרי, איסור חמץ מחצות יום י"ד אינו "סייג" כדי להרחיק את האדם מאיסור חמץ, כי אם, איסור עצמי — מצד הקרבת הפסח, "לא תאכל עליו חמץ", "לא תשחט על חמץ דם זבחי".

ובכן, ההוכחה שגם בדאורייתא יש סייג היא — מחומר האיסור דחמץ לעבור עליו בכל יראה ובל ימצא:

בכל איסורי התורה לא מצינו שום דבר שאיסורו בכל יראה ובל ימצא, היינו, שבכל מקום שבו נמצא האיסור, בפנה רחוקה בקצוי תבל, עובר עליו בכל ימצא (כמבואר בהמשך שיעור היומי¹⁷⁴).

ועד כדי כך, שאפילו בנוגע לע"ז שאיסורה בכל שהוא,

— לא שיעור דכל שהוא, ע"ד שמצינו בהלכות שבת¹⁷⁵ שיש דברים ששיעורם כגרוגרת, ויש דברים ששיעורם בכל שהוא, היינו, שיעור של כל שהוא, כי אם, "איסור . . שאין לו שיעור . . מאומה"¹⁷⁶, ונפק"מ לפועל (כין שיעור דכל שהוא לכל שהוא שאינו בגדר שיעור) — בנוגע לתערובת שנפלה לתערובות שני' וכו'¹⁷⁷ —

לא מצינו החומר דכל יראה ובל ימצא, כי אם, בנוגע לחמץ כפסח בלבד.

וטעם הדבר — כדברי הר"ן¹⁷⁸: "היינו טעמא דחשו ב'י' טפי מבשאר איסורין משום דחמץ לא כדילי אינשי מיני' כולי שתא . . החמירה התורה בו לעבור עליו בכל יראה ובל ימצא", כלומר, בנוגע לע"ז — מכיון שאין זה דבר שרגילים בו, ואדרבה, בקצה ההפכי לגמרי, אין צורך להוסיף בחומר איסורו שמה יכשלו בו, משא"כ בנוגע לחמץ כפסח — מכיון שרגילים לאכלו במשך כל השנה כולה, יש צורך להוסיף בחומר איסורו כדי שלא יכשלו בו, ולכן, החמירה תורה לעבור עליו כב"י וב"י.

ונמצא, שגם בדאורייתא מצינו גדר של סייג — שהרי טעם האיסור דכל

(171) פ"א מ"א. (172) ראה ב"ק ל, א. (173) ראה לקו"ת מטות פה, א. דרושים לר"ה נז, ג. ובכ"מ. (174) פ"ד ה"ב. (175) רמב"ם הל' שבת פ"ח. (176) רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"יא ה"ב. (177) ראה בארוכה לקו"ש תבוא תשמי"ה ס"ד"ה (ובהערה 34). וש"נ. (178) ריש מס' פסחים. וכו"ה בפרמ"ג פתיחה להל' פסח ח"א פ"א את ט'.

יראה וכל ימצא, איסור מדאורייתא, הוא "סייג" שלא יבוא ליכשל, ח"ו, באיסור חמץ, בהיותו רגיל באכילת חמץ במשך כל השנה כולה.

ויש להוסיף, שמקורם של חכמים לעשות סייג לתורה הוא — הסייג שמצינו בדאורייתא, שהרי, "כל דתקון רבנן בעינן דאורייתא תקון"¹⁷⁹, ובמילא, גם הענין ד"עשו סייג לתורה" הוא "כעין דאורייתא", כאמור, שגם בדאורייתא מצינו גדר של סייג.

לו. והנה, בנוגע לביטול כללות ענין הגלות (ביעור חמץ, "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", "עת הזמיר הגיע גור") והבאת הגאולה — הרי זה לא רק מצד ענין של "סייג" (הוספה כו'), כי אם, דבר המוכרח מעיקר הדין, שהרי פס"ד מפורש בגמרא ש"כלו כל הקיצין"!

ובפרט שלאחרי זה עברו עוד כו"כ קיצין שנתפרשו ע"י גדולי ישראל האמיתיים, ולדוגמא:

ה"קץ" שכתב הרמב"ם בא' מאגרותיו¹⁸⁰ — בלשון צחה וברורה, דוגמת סגנונו בספר הי"ד (סגנון שהורגל בו, והרגל נעשה טבע¹⁸¹ — אפילו בעניני הרשות, ועאכו"כ בעניני תורה) — "יש אצלנו קבלה גדולה ונפלאה... שזה שאמר בלעם כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל, יש בו סוד, שמן העת ההיא יש לחשב כמנין שיש מששת ימי בראשית ועד אותה העת וכו'", כפי שממשיך לבאר בפרטיות בנוגע למספר השנים¹⁸².

וכמו כן ה"קץ" שכתב הרס"ג¹⁸³, ועד"ז עוד כו"כ קיצים שנתפרשו ע"י גדולי ישראל, כולל ה"קץ" שנתפרש ע"י אדמו"ר הזקן במאמרו הידוע¹⁸⁴ בנוגע לשנת תר"ג, ועד ל"קץ" שנתפרש ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בהכרזתו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", בשנת תש"ג.

ומאו, עברו עשיריות שנים, ועדיין לא בא !!

ומכיון שכן, מתחזקת ביותר וביותר שאלתו וטענתו של כאו"א מישראל: "עד מתי"? !...!

ובעצם, אין צורך בשאלתו וטענתו דכאו"א מישראל — מכיון שגדולי ישראל טוענים זאת! הרבנים הנשיאים טוענים "עד מתי"! ולא רק בתור שאלה וטענה, אלא אדרבה — בתור עובדה קיימת ופס"ד ברור, מכיון שמראים על הלוח שכבר "כלו כל הקיצין"!

179) מסחים ל. ב. ויש. 180) "אגרת תימן" פ"ג קרב לסופר. 181) ראה שכלי אמנה נ"ד ש"ב. שו"ת הרמ"ע מפאנו סל"ז. תניא ספ"ד, פט"ז (כא, א), פמ"ד (סג, ב). 182) ראה לקו"ש ח"ב ע' 588 הערה 2. ח"י"ד ע' 74 הערה 32. 183) "אמונות ודעות" מאמר שמיני פ"ג. 184) מאמרי אדה"ז — פרשיות ח"א ע' תיט ואילך.

ולא עוד, אלא שענין זה נקבע בתורתם, חלק בתורה, ובמילא, טוענת התורה "עד מתי"!!

ואין שום מענה ותיררן לשאלה זו — מלבד הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש — שהרי אין ללמד זכות על הקב"ה!... הקב"ה אינו זקוק ללימוד זכות שלנו, מכיון שיכול ללמד זכות על עצמו, ולאידך, "וויפל איז אַ שיעור מלמד זכות זיין אויף זיך"?... תמורת לימוד זכות כו' — עדיף לגאול את ישראל!!

מניין לוקחים את התוקף להתבטא באופן האמור, שאין ללמד זכות על הקב"ה? — הרי זה על סמך דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר:

שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכאשר ביקר אצלו א' מגדולי ישראל לאחרי ה"שואה", הנה, כשדובר אודות השואה כו', התבטא הלה שכודאי אין זה באופן שלית דין ולית דיין, ח"ו, וכודאי ישנו הסבר וכיאור כו' — ומיד הפסיקו כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואמר לו: אל תלמד זכות על הקב"ה...

דברים אלו, אמרם כ"ק מו"ח אדמו"ר לגדול בישראל, בהיותם לבדם, חדר לפנים מחדר, באופן שאין מקום לחשש "שמא ישתו תלמידים הרעים כו'"¹⁸⁵. אבל, לאחרי כן סיפר זאת, בידעו שסוכ"ס יתפרסמו הדברים, ובמילא, הרי זו הוראה שאין ללמד זכות על הקב"ה!

כלומר, בודאי יודעים כולם ש"הצור תמים פעלו גו' צדיק וישר הוא"¹⁸⁶, עצם הטוב, וטבע הטוב להיטיב¹⁸⁷, וכו' וכו', עד "לך דומי' תהלה"¹⁸⁸, אבל, ביחד עם זה, לא זו כלבד שלא מלמדים זכות על אריכות הגלות, אלא אדרבה — טוענים ותובעים בכל התוקף "עד מתי"... "כלו כל הקיצין"...

ובמילא, צריכה להיות הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד, "לא עיכבם המקום כהרף עין", באופן של "חפזון", "מדלג על ההרים גו'"¹⁸⁹, "מדלג על הקק"¹⁹⁰, אע"פ שהגאולה עצמה היא באופן ד"בשובה ונחת תושעון"¹⁹¹.

לו. וכן תהי' לנו — שתיכף ומיד ממש, ברגע כמימרא, באים, "עם ענני שמיא"¹⁹², לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש ולבית המקדש השלישי,

"ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספיים כהלכתם",

185) אבות פ"א מ"א. 186) האזינו לב, ד. 187) ראה בהגטמן בלקו"ש תכ"ד ע' 334 הערה ד"ה מספרי הח"ן. 188) תהלים סה, ב. 189) שה"ש ב, ח. 190) ראה פס"ר פ' החדש ז. שהש"ר עה"פ (א). 191) ישעי' ל, טו. וראה מכתב קמי שבתא פ' ויק"פ ופ' החדש, כ"ה אור כסופו ובהערה שם. 192) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.

— הן קרבן תמיד, "תמידים כסדרם", כפי שהולכים לקרוא בתפלת מנחה בפ' צו, "וערך עלי" העולה¹⁹³, "עולת תמיד"¹⁹⁴, והן הקרבנות דחג הפסח, "מוספים כהלכתם" —

בתכלית השלימות — "כמצות רצונך", בבית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו ממש,

מכיון שתיכף ומיד ממש הולכים כולם יחדיו, וכ"ק מר"ח אדמו"ר בראשנו, לקבל פני משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה להש"ץ שי' לנגן "יהי רצון כו' שיבנה בית המקדש".]

* * *

לח. מכיון שהולכים לקרוא כתורה בפ' צו, "אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות"¹⁹⁵ — יש לזרז עוד הפעם את המזורזין ("אין מזורזין אלא למזורזין"¹⁹⁶) להוסיף בכל עניני ההכנה לחג הפסח, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לזולת, בכל פרטי הענינים ד"מבצע פסח", כולל "מעות חטים" וכיו"ב. וכמו כן יש להוסיף ולזרז בנוגע לפעולות בענין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (עד לתכלית העילוי ד"כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם"¹⁹⁷) — שכל בית בישראל יהי בית תורה, תפלה וגמ"ח, בכחינת "מקדש מעט"¹⁹⁸, ע"י פעולתם של כל אחד ואחת מישראל, כולל גם קטנים וקטנות [ואדרכה — בהדגשה יתירה, מכיון שאצלם ישנו העילוי ד"הכל שאין בו חטא"¹⁹⁹, עד כדי כך, שאבוי אומר²⁰⁰ שלימוד התורה שלו — היסוד דתושבע"פ ("הוויות דאבוי ורבא"²⁰¹), פירושה דתושב"כ, אשר, בודאי אין צורך לבאר את מעלת לימוד התורה דאבוי — אינו מגיע למעלת הלימוד דתושב"ר, "הכל שאין בו חטא"]. שיעשו מחדרם הפרטי בית תורה תפלה וגמ"ח, עי"ז שיהי' בחדרם חומש (או ספר אחר של תורה, עד ל"בית מלא ספרים"), סידור תפלה, וכן (להבדיל) קופת-צדקה, כמדובר בארוכה כמ"פ.

ויש להוסיף, שכללות הענין דעשיית בית תורה תפלה וגמ"ח בכיתו של כאו"א מישראל, קשור במיוחד לחג הפסח — מכיון שע"ז נעשה הענין ד"פסח על בתי בני ישראל גו"²⁰².

ובהוספה — בקשר להכנות לקראת חג הפסח — שלכל ילד וילדה יהי'

(193) ו.ה. (194) פרשי"עה"פ. (195) תו"כ ופרשי"ר"פ צו. (196) ספרי נשא בתחלתו. במדבר י פ"ו. ו. וראה מכות כג. א. (197) ויק"ר פ"כ. ב. (198) ראה יחזקאל יא. טו. מגילה כט. א. (199) שבת קיט. ב. הל' ת"ת לאדה"ו פ"א הי"ג. (200) שבת שם. (201) ראה סוכה כח. א ובפרשי"י. (202) באי.כ. כו.

גם "הגדה של פסח" שלהם, אשר, עי"ז יתוסף אצלם חיות והתלהבות יתירה בכל עניני חג הפסח, שבו מודגשת מעלתם וחיבותם של ילדי ישראל, שכן, כללות ענין ה"הגדה" הוא ע"ש "והגדת לבנך"²⁰³, ועד שמיד בהתחלת הסדר עושים כמה שינויים כדי להתמי' את התינוקות שישאלו ד' הקושיות²⁰⁴.

[ולהעיר מגודל העילוי דד' הקושיות — שהם מכוונים כנגד ד' עולמות אבי"ע (הפרטיים והכלליים כו'), כמבואר בכתבי האריז"ל²⁰⁵ שסדר הקושיות הוא בהתאם לסדר העולמות מלמטה למעלה, מעולם העשי' — "מטבילין", עד לעולם האצילות — "מסוכין", עלמא דחירו].

והעיקר — שעוד לפני חג הפסח עונה הקב"ה על הקושיות דבני"י... עי"ז שמוציא את כאו"א מישראל וכלל ישראל מהגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה,

ובאופן שכאו"א מישראל עומד לפני אביו שבשמים לבוש בחגורה (בהמשך לסיפור דלעיל סכ"א) — "הכון לקראת אלקיך ישראל"²⁰⁶, במעמד ומצב של בכי' — בכי' של שמחה, מצד גודל השמחה והתענוג דבן יחיד (כתורת הבעש"ט²⁰⁷ בנוגע לגודל החביבות דכאו"א מישראל אצל הקב"ה בדוגמת החביבות דבן יחיד שנולד להורים זקנים לעת זקנתם) ששב ומתייחד עם אביו המלך, עד לתענוג הבורא כפי שמתאחד עם תענוג הנברא²⁰⁸, עד לתכלית היחוד — "לא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך", גילוי העצמות ממש,

במהרה בימינו ממש, "לא עיכבן המקום כהרף עין", תיכף ומיד ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה].

(203) שם יג, ח. וראה שו"ע אדה"ז ארי"ח ה' פסח רסחע"ב. (204) שו"ע אדה"ז שם ס"א. סחע"ג סי"ד. שם ס"מ. (205) פ"ח שער חגהמ"צ פ"ו. סידור האריז"ל במקומו. (206) עמוס ד, יב. וראה שו"ע אדה"ז ארי"ח ה' תפלה סצ"א ס"ב. (207) כש"ט הוספות סקל"ג. רש"י. (208) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ב ואילך.